

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

17. De obedientia respectu legum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Sylu. verb. religiosus. §. 6. Additur, nisi Prælatus id præcipiat ex aliqua causa rationabili, puta, cum ieiunium obellet multum subdito ex alia causa rationabili. Hæc igitur tria dicta hoc vno verbo concluduntur; Non tenetur religiosus obedire Prælato in his, quæ sunt supra, aut præter, aut contra, sed in his, quæ sunt tantum secundum regulam, quam est professus.

Quartum, transgredi mandatum Prælati, est mortale peccatum, Ita habet S. Thom. loco citato, sed declaratur bene à Caiet. ver. præceptum, nimirum cum Prælatus præcipit aliquid cum intentione obligandi ad mortale, quod exprimitur, cum præcipit in virtute sanctæ obedientiæ: cum enim taliter non præcipit, non est mortale, & raro habent Prælati huiusmodi intentiones. Vnde non erit tunc mortale, nisi, quod præcipit Prælatus, sit alias præceptum diuinum aut Ecclesiæ, obligans ad mortale.

De obedientia respectu legum.

CAPVT XVII.

Qualiter obedientia legibus sit exhibenda, necessarium quidem, sed difficile est determinare. Oportet primum quid sit lex statuere. Omittis autem alijs definitionibus, quæ plurimæ solent dari, videtur sic posse describi: *Lex est rationis ordinatio homini, quid agendum, qui dicitur non agendum sit, ostendens, in commune bonum instituta.* In qua definitione sunt tres partes.

Prima est, *rationis ordinatio*, id est, principium quoddam per rationem constitutum: est enim lex opus rationis.

Quid autem hoc principium faciat, explicatur in secunda parte, nimirum, *ostendens homini, quid debeat agere, quid debeat cauere.*

Finis autem explicatur in tertia parte, nimirum *instituta in bonum commune.* Leges enim in utilitatem eorum, quibus imponuntur, instituta sunt. Dicitur lex à legendo, quasi homo in ipsa legat, quod facere debeat; seu à ligando, quasi hominē ligat & obliget facere quod in ea continetur. Solet alijs nominibus appellari: dicitur enim ius, quia iustum statuit in rebus: dicitur præceptum, quoniam imperium instituentis exprimit: dicitur statutum, quia firmitatem debet habere: dicitur constitutio, quia aliquando multi conueniunt ad legem sta-

billendam. Hæc lex quinque actus habet, nempe, præcipere, prohibere, permittere (sunt enim aliquot leges mala aliqua permittentes ad bonum commune.) punire: sunt enim leges aliquot pœnales, pœnam pro malefactis determinantes: præmiare: aliquando enim lex præmium statuit implentibus ipsam, & hoc præcipue conuenit legi diuinæ, iuxta illud Psal, 18, *in custodiendis illis retributio multa.*

Lex in duo diuiditur gênera, in diuinam & humanam.

Lex diuina est, quæ à Deo est immediatè instituta, qualis est Euangelica, quæ à Christo Domino; & lex Moysis, quæ à Deo per Moysen data est.

Humana verò est, quæ ab hominibus est instituta per potestatem sibi à Deo datam, quales sunt illæ, quæ à Principibus, & alijs huiusmodi potestatibus sunt institutæ.

Diuina iterum diuiditur in naturalem, & positiuam.

Lex naturalis est, quæ sic à Deo est data, quòd rationi hominis naturaliter eam insculpsit, ita vt ratio hominis eam dicet. Huiusmodi sunt decem præcepta Decalogi; ita enim Deus ea ordinauit, vt naturale lumen rationis attingat, & cognoscat talia præcepta esse, & esse obseruanda.

Lex verò diuina positiua est, quæ data est à Deo; sed lumen humanum non eam distinguit, nisi prius per reuelationem aliquam ei manifestetur. Huiusmodi fuerunt in veteri testamento leges cæremoniales, & iudiciales multæ; in Euangelio verò sunt præcepta sacramentorum & fidei; sunt enim incognita homini secundum naturam, nec ei innotescunt, nisi per diuinam manifestationem.

Lex etiam humana diuiditur in Ecclesiasticam & secularem.

Ecclesiastica est, quæ à potestate aliqua Ecclesiastica est instituta, nimirum à Papa, Concilio, Episcopo, vel aliquo Ecclesiæ Prælato: diciturq; canonica lex: cano enim idem est, quòd regula, & quamuis omnis lex etiam dici possit, canon tamen attribuitur Ecclesiasticæ regulæ, quæ inter humanas est potissima.

Sæcularis autem aut ciuilis est, quæ à potestate sæculari est instituta, nimirum ab Imperatore, vel Rege, vel Duce, vel Republica, vel ab alio Principe, aut Republica, aut cõmunitate, aut aliquo alio superiori. Est ergo lex diuina naturalis, & diuina positiua, Canonica & ciuilis. Aliæ diuisiones ad rem pertinentes non sunt.

Quando